

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

7 päivänä kesäkuuta 2007*

Yhdistetyissä asioissa C-222/05–C-225/05,

joissa on kyse EY 234 artiklaan perustuvista ennakkoratkaisupyynnöistä, jotka College van Beroep voor het bedrijfsleven (Alankomaat) on esittänyt 17.5.2005 tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet yhteisöjen tuomioistuimeen 20.5.2005, saadakseen ennakkoratkaisun asioissa

J. van der Weerd,

Maatschap Van der Bijl,

J. W. Schoonhoven (C-222/05),

H. de Rooy sr.,

H. de Rooy jr. (C-223/05),

Maatschap H. en J. van 't Oever,

Maatschap F. van 't Oever en W. Fien,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

B. van 't Oever,

Maatschap A. en J. Fien,

Maatschap K. Koers en J. Stellingwerf,

H. Koers,

Maatschap K. en G. Polinder,

G. van Wijhe (C-224/05) ja

B. J. van Middendorp (C-225/05)

vastaa

Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja K. Lenaerts sekä tuomarit E. Juhász,
R. Silva de Lapuerta, J. Malenovský (esittelevä tuomari) ja T. von Danwitz,

julkisasiamies: M. Poiares Maduro,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

I - 4250

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 7.12.2006 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Van der Weerd, Maatschap Van der Bijl, Schoonhoven, Maatschap H. en J. van 't Oever, Maatschap F. van 't Oever en W. Fien, van 't Oever, Maatschap A. en J. Fien, Maatschap K. Koers en J. Stellingwerf, Koers, Maatschap K. en G. Polinder ja van Wijhe, edustajinaan advocaat A. van Beek ja advocaat G. de Jager,

- Alankomaiden hallitus, asiamiehinään H. G. Sevenster ja C. ten Dam,

- Ranskan hallitus, asiamiehinään G. de Bergues ja R. Loosli-Surrans,

- Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään F. Erlbacher, M. van Heezik ja T. van Rijn,

kuultuaan julkisasiamiehen 1.3.2007 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyynnöt koskevat yhtäältä yhteisön oikeuden tulkintaa siltä osin kuin kysymys on siitä, onko kansallisella tuomioistuimella oikeus arvioida viran puolesta hallinnollisen toimen yhteensopivuutta yhteisön toimenpiteistä suu- ja sorkkataudin torjumiseksi 18.11.1985 annetun neuvoston direktiivin 85/511/ETY (EYVL L 315, s. 11) kanssa, sellaisena kuin se on muutettuna 26.6.1990 annetulla neuvoston direktiivillä 90/423/ETY (EYVL L 224, s. 13; jäljempänä direktiivi 85/511), ja toisaalta tämän direktiivin tulkintaa.

- 2 Nämä pyynnöt on esitetty asioissa, joissa kantajina ovat van der Weerd, Maatschap Van der Bijl, Schoonhoven, de Rooy sr. ja de Rooy jr., Maatschap H. en J. van 't Oever, Maatschap F. van 't Oever en W. Fien, van 't Oever, Maatschap A. en J. Fien, Maatschap K. Koers en J. Stellingwerf, Koers, Maatschap K. en G. Polinder, van Wijhe ja van Middendorp ja vastaajana Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (maatalous-, luonto- ja elintarvikeministeri) ja jotka koskevat kantajille kuuluvien eläinten teurastusta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

- 3 Direktiivissä 85/511 säädetään yhteisön toimenpiteistä suu- ja sorkkataudin torjumiseksi. Direktiivin 4 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä,

että jos tilalla on yksi tai useampi eläin, jota epäillään suu- ja sorkkatautiin sairastuneeksi tai taudin saastuttamaksi, viralliset tutkimukset kyseisen taudin esiintymisen vahvistamiseksi tai poissulkemiseksi käynnistetään välittömästi, ja erityisesti, että virkaeläinlääkäri ottaa tai otattaa laboratoriotutkimuksiin tarvittavat näytteet.

- 4 Lisäksi direktiivin 5 artiklassa säädetään, että kun on todettu, että tilalla on yksi tai useampi sairastunut eläin, jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että toimivaltainen viranomainen toteuttaa viipymättä kyseisessä artiklassa säädetyt toimenpiteet, muun muassa sen, että kaikki taudille alttiiseen lajiin kuuluvat tilan eläimet on lopetettava paikalla virallisessa valvonnassa siten, että vältetään kaikki suu- ja sorkkautiviruksen leviämiskaavat.
- 5 Direktiivin 11 artiklan 1 kohdasta ja 13 artiklan 1 kohdasta ilmenee, että jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että suu- ja sorkkataudin esiintymisen havaitsemiseksi tehtävät laboratoriotestit suoritetaan ja että suu- ja sorkkautiviruksia käsitellään tutkimusta, taudinmäärittäystä ja/tai rokotteen valmistusta varten kyseisen direktiivin liitteissä luetelluissa hyväksytyissä laitoksissa ja laboratorioissa.
- 6 Direktiivin 85/511 liitteessä B, jonka otsikkona on "Kansalliset laboratoriot, jotka on hyväksytty käsittelemään elävää suu- ja sorkkautivirusta", pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikaan otsakkeen "Alankomaat" alla mainittiin "Centraal Diergeneeskundig Instituut, Lelystad".

Kansallinen lainsäädäntö

- 7 Yleisen hallinto-oikeuslain (algemene wet bestuursrecht) 8 §:n 69 momentissa säädetään seuraavaa:
- ”1. Tuomioistuin, jossa asia on pantu vireille, antaa ratkaisunsa kannekirjelmän, esitettyjen asiakirjojen, alustavan tutkinnan ja istunnossa esitetyn perusteella.
 2. Tuomioistuin täydentää oikeudelliset perustelut viran puolesta.
 3. Tuomioistuin voi täydentää tosiseikkoja viran puolesta.”
- 8 Tätä säännöstä sovelletaan College van Beroep voor het bedrijfslevenissä käytäviin menettelyihin taloudellisissa asioissa sovellettavan hallinto-oikeuslain (wet bestuursrechtspraak bedrijfsorganisatie) 19 §:n 1 momentin nojalla.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 9 Alankomaissa puhkesi suu- ja sorkkatautiepidemia helmikuussa 2001. Tuona ajankohtana pääasian kantajilla oli karjatiloja, joilla oli myös sorkkaeläimiä. Kantajien tilat sijaitsivat alle kahden kilometrin päässä tiloista, jotka Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vleesin (valtakunnallinen karjan ja lihan tarkastus-

virasto, jäljempänä RVV) johtaja oli todennut suu- ja sorkkataudin tartuntatiloiksi. Viimeksi mainittu perusti toteamuksensa ID-Lelystad BV -nimisen laboratorion (jäljempänä ID-Lelystad) suorittamien tutkimusten tuloksiin, jotka oli ilmoitettu faksitse ja joiden mukaan tartuntatiloilla otetut näytteet oli todettu positiivisiksi.

- 10 Kun suu- ja sorkkataudin esiintyminen oli näin todettu, RVV:n johtaja teki pääasian kantajia koskevat päätökset, joiden mukaan kaikkien heidän tiloillaan olevien sorkkaeläinten osalta oli katsottava olevan olemassa epäily siitä, että ne olivat suu- ja sorkkataudin saastuttamia, sillä perusteella, että koska tilojen läheisyydessä oli todettu suu- ja sorkkatautia, ei voitu sulkea pois sitä, että kyseisillä tiloilla olevat eläimet olivat voineet olla tämän taudin saastuttamia.
- 11 RVV:n johtaja ilmoitti näillä samoilla päätöksillä pääasian kantajille joukosta toimenpiteitä suu- ja sorkkatautiviruksen torjumiseksi ja sen leviämisen estämiseksi, muun muassa rokotuksista ja sitten kaikkien kantajien tiloilla olevien eläinten teurastamisesta. Näin ollen nämä eläimet rokotettiin ja sitten teurastettiin.
- 12 Pääasian kantajat tekivät kyseisistä päätöksistä oikaisuvaatimukset RVV:n johtajalle, joka hylkäsi ne perusteettomina, minkä jälkeen ne nostivat ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa kanteen näistä RVV:n johtajan tekemistä heille epäedullisista päätöksistä.
- 13 Riitauttaakseen suu- ja sorkkataudin esiintymistä koskevasta epäilystä annetun toteamisen laillisuuden ja täten RVV:n johtajan tekemät päätökset pääasian kantajat

esittivät kanneperusteita, joiden mukaan viranomaiset olivat tulkinneet väärin sairastuneeksi epäillyn eläimen määritelmää ja suu- ja sorkkataudin esiintymisen kliinisiä oireita sekä soveltaneet virheellisesti verinäytteiden ottamisessa noudatettavia menettelyjä.

- 14 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin hylkäsi kaikki nämä kanneperusteet. Se totesi kuitenkin, että sen käsiteltävinä olevissa samansuuntaisissa asioissa, jotka johtivat yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-28/05, Dokter ym., 15.6.2006 antamaan tuomioon (Kok. 2006, s. I-5431), nyt käsiteltävinä oleviin päätöksiin verrattavissa olevat päätökset riitautettiin muilla perusteilla, joita pääasian kantajat eivät ole esittäneet.
- 15 Näissä perusteissa väitettiin, että RVV:n johtaja ei olisi voinut toteuttaa toimenpiteitä suu- ja sorkkataudin torjumiseksi ID-Lelystadin suorittamien tutkimusten tulosten perusteella, koska viimeksi mainitulla ei direktiivin 85/511 mukaan ollut toimivaltaa suorittaa niitä. RVV:n johtaja ei myöskään olisi voinut perustaa toimenpiteitä suu- ja sorkkataudin torjumiseksi yksinomaan ID-Lelystadin lähettämän faksin, jossa todettiin laboratoriotutkimusten tulokset, sisältöön. Hänen olisi pitänyt vaatia nähtäväkseen laboratorion laatima asiakirja-aineisto, tutkia se ja tarkistaa, oliko tutkimukset suoritettu asianmukaisesti.
- 16 College van Beroep voor het bedrijfsleven toteaa, että tällaisilla perusteilla saattaa olla vaikutusta myös pääasiassa käsiteltävinä olevien asioiden ratkaisuun. Koska sille ei kuitenkaan ole esitetty näitä perusteita, kansalliset prosessisäännöt estävät niiden ottamisen huomioon. Yleisen hallinto-oikeuslain 8 §:n 69 momentista seuraa, että tuomioistuin ratkaisee vain sille esitetyt riita-asiaan sisältyvät seikat. Vaikka kyseisen pykälän 2 momentissa säädetään, että tuomioistuin täydentää oikeudelliset perusteet viran puolesta, tästä säännöksestä on kuitenkin pääteltävä, että tuomioistuin antaa kantajan riitautettua hallintotoimintaa vastaan esittämille väitteille oikeudellisen muodon. On erotettava toisistaan kyseinen velvollisuus, joka koskee tällaisten perusteiden viran puolesta täydentämistä, ja se harkinta, johon tuomioistuimen on ryhdyttävä omasta aloitteestaan. Viimeksi mainittu tulee kysymykseen vain sovellettaessa oikeusjärjestyksen perusteita koskevia sääntöjä, toisin sanoen hallinto-

elinten ja itse tuomioistuimen toimivaltaa koskevia sääntöjä ja tutkittavaksi ottamista koskevia sääntöjä.

- 17 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin pohtii kuitenkin sitä, onko yhteisön oikeuden nojalla otettava huomioon sellaiset yhteisön oikeuteen perustuvat perustelut, joita pääasian kantajat eivät ole esittäneet. Esiin tulee kysymys siitä, tekeekö kansallinen prosessisäännös, jonka mukaan tuomioistuin ei voi harkita riita-asian rajojen ulkopuolelle jääviä perusteita, yhteisön oikeuteen perustuvien oikeuksien käyttämisen käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi.
- 18 Näin ollen College van Beroep voor het bedrijfsleven on päättänyt neljässä pääasiassa lykätä käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat kysymykset:

"1) Velvoittaako yhteisön oikeus tuomioistuimen tutkimaan viran puolesta – eli tutkimaan oikeusriidan ulkopuolisten perustelujen kannalta – direktiiviin 85/511 perustuvia perusteita?

2) Mikäli kysymykseen 1 vastataan myöntävästi:

Onko katsottava, että direktiivin 85/511 11 artiklan 1 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan, kun se luetaan yhdessä 13 artiklan 1 kohdan toisen luetelmakohdan kanssa, mukaisella jäsenvaltioiden velvoitteella huolehtia siitä, että suu- ja sorkkataudin esiintymisen havaitsemiseksi tehtävät laboratoriotestit suoritetaan kyseisen direktiivin liitteessä B olevassa luettelossa mainitussa kansallisessa laboratoriossa, on välitön oikeusvaikutus?

- 3) a) Onko direktiivin 85/511 11 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että siihen, että suu- ja sorkkataudin esiintyminen todetaan laboratoriossa, jota ei ole mainittu direktiivin 85/511 liitteessä B, on liitettävä oikeudellisia seurauksia?

b) Mikäli kysymykseen 3 a vastataan myöntävästi:

Onko direktiivin 85/511 11 artiklan 1 kohdan tarkoituksena suojella esimerkiksi pääasian kantajien kaltaisten yksityisten etuja? Mikäli näin ei ole, voivatko tällaiset yksityiset vedota siihen, että jäsenvaltioiden viranomaiset ovat jättäneet mahdollisesti noudattamatta tästä säännöksestä seuraavia velvoitteitaan?

- c) Mikäli kysymykseen 3 b annettavasta vastauksesta seuraa, että yksityiset voivat vedota direktiivin 85/511 11 artiklan 1 kohtaan:

Mitä oikeudellisia seurauksia on liitettävä siihen, että suu- ja sorkkataudin esiintyminen todetaan laboratoriossa, jota ei ole mainittu kyseisen direktiivin liitteessä B?

- 4) Kun otetaan huomioon direktiivin 85/511 11 ja 13 artiklan säännökset, onko kyseisen direktiivin liitettä B tulkittava siten, että direktiivin 85/511 liitteessä B oleva maininta 'Centraal Diergeneeskundig Instituut, Lelystad' voi koskea tai että sen täytyy koskea myös [ID-Lelystadia]?

5) Mikäli edellä esitettyihin kysymyksiin annettavista vastauksista seuraa, että suu- ja sorkkataudin esiintyminen voidaan todeta laboratoriossa, jota ei ole mainittu direktiivin 85/511 liitteessä B, tai että kyseistä liitettä B on tulkittava siten, että maininta 'Centraal Diergeneeskundig Instituut, Lelystad' voi koskea tai että sen täytyy koskea myös [ID-Lelystadia]:

Onko direktiiviä 85/511 tulkittava siten, että siinä säädetään, että kyseisen direktiivin liitteessä B mainitun laboratorion tutkimustulos sitoo toimivaltaista kansallista hallintoelintä tai, mikäli kysymykseen 3 a annettavasta vastauksesta seuraa, että hallintoelin saa käyttää suu- ja sorkkataudin torjuntaa koskevien toimenpiteidensä perustana myös sellaisen laboratorion saamia tuloksia, jota ei ole mainittu kyseisen direktiivin liitteessä B, viimeksi mainitun laboratorion tutkimustulos sitoo sitä, vai kuuluuko tästä päättäminen jäsenvaltion prosessiautonomiaan sillä tavoin, että sen tuomioistuimen, jossa pääasian oikeusriita on vireillä, tehtävänä on tutkia, sovelletaanko näitä säännöksiä siitä riippumatta, tehdäänkö laboratoriotutkimus yhteisön lainsäädäntöön vai kansalliseen lainsäädäntöön perustuvan veloitteen nojalla, sekä tekeekö kansallisten prosessisääntöjen noudattaminen yhteisön sääntöjen soveltamisen suhteettoman vaikeaksi tai käytännössä mahdottomaksi?

6) Mikäli kysymykseen 5 annettavasta vastauksesta seuraa, että direktiivissä 85/511 säädetään, että laboratoriotulokset sitovat kansallisia viranomaisia:

Ovatko laboratorion suorittaman suu- ja sorkkataudin esiintymistä koskevan tutkimuksen tulokset ehdottomasti kansallisia viranomaisia sitovia? Ellei näin ole, kuinka laajan harkintavallan direktiivi 85/511 sallii kansallisille viranomaisille?"

- 19 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 7.7.2005 antamalla määräyksellä asiat C-222/05–C-225/05 yhdistettiin kirjallista ja suullista käsittelyä sekä tuomion antamista varten.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

- 20 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin pyrkii tällä kysymyksellään selvittämään, velvoittaako yhteisön oikeus pääasiassa kysymyksessä olevan kaltaisessa menettelyssä kansallisen tuomioistuimen tutkimaan viran puolesta hallinnollisen toimen laillisuuden direktiivin 85/511 11 ja 13 artiklan rikkomiseen perustuvien perusteiden kannalta.

Tutkittavaksi ottaminen

- 21 Van der Weerd, Maatschap Van der Bijl, Schoonhoven, Maatschap H. en J. van 't Oever, Maatschap F. van 't Oever en W. Fien, van 't Oever, Maatschap A. en J. Fien, Maatschap K. Koers en J. Stellingwerf, Koers, Maatschap K. en G. Polinder ja van Wijhe (jäljempänä van der Weerd ym.) riitauttavat tavan, jolla menettelyn kulku ennakkoratkaisupyynnön esittäneessä tuomioistuimessa on kuvattu. Ne katsovat vedonneensa direktiiviin 85/511 kyseisessä tuomioistuimessa, joten yhteisöjen tuomioistuimen ei heidän mukaansa tule tutkia ensimmäistä kysymystä.
- 22 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan olettamana on, että kansallisen tuomioistuimen niiden oikeudellisten seikkojen ja tosiseikkojen perusteella, joiden määrittä-

misestä se vastaa ja joiden paikkansapitävyyden selvittäminen ei ole yhteisöjen tuomioistuimen tehtävä, esittämällä yhteisön oikeuden tulkintaan liittyvillä kysymyksillä on merkitystä asian ratkaisun kannalta (ks. asia C-300/01, Salzmann, tuomio 15.5.2003, Kok. 2003, s. I-4899, 29 ja 31 kohta). Yhteisöjen tuomioistuin voi jättää tutkimatta kansallisen tuomioistuimen esittämän pyynnön ainoastaan, jos on ilmeistä, että pyydetyllä yhteisön oikeussäännön tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos yhteisöjen tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (ks. mm. asia C-379/98, PreussenElektra, tuomio 13.3.2001, Kok. 2001, s. I-2099, 39 kohta ja yhdistetyt asiat C-94/04 ja C-202/04, Cipolla ym., tuomio 5.12.2006, Kok. 2006, s. I-11421, 25 kohta).

- 23 Mainittua olettaa siitä, että kysymyksillä on pääasian kannalta merkitystä, ei voida kumota pelkästään sillä, että yksi pääasian asianosaisista riitauttaa tietyt tosiseikat, joiden paikkansapitävyyden selvittäminen ei ole yhteisöjen tuomioistuimen tehtävä ja joista mainitun pääasian kohteen määrittäminen riippuu (em. yhdistetyt asiat Cipolla ym., tuomion 26 kohta).
- 24 Käsiteltävänä olevassa asiassa van der Weerd ym. väittävät, että ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin on katsonut virheellisesti, että sille ei ole esitetty direktiivin 85/511 asian kannalta merkityksellisten säännösten rikkomista koskevia perusteita. Kysymys on siis nimenomaan sellaisesta seikasta, jonka paikkansapitävyyden selvittäminen ei ole yhteisöjen tuomioistuimen tehtävä.
- 25 Van der Weerdin ym.:iden argumentaatiota ei siis voida hyväksyä.
- 26 Sama koskee komission istunnossa esittämiä väitteitä, joissa se kyseenalaisti sen, oliko ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen ollut tarpeellista esittää ensimmäinen kysymys, kun otetaan huomioon yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainitussa asiassa Dokter ym. annetussa tuomiossa tekemät päätelmät. Kyseinen

tuomio ei nyt käsiteltävinä olevissa asioissa tee yhteisöjen tuomioistuimen vastausta ilmeisen merkityksettömäksi sen ratkaisun kannalta, joka ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen on tehtävä.

27 Yhteisöjen tuomioistuimen on näin ollen vastattava ensimmäiseen kysymykseen.

Asiakysymys

28 Oikeuskäytännöstä seuraa, että koska yhteisö ei ole antanut alaa koskevia säännöksiä, kunkin jäsenvaltion asiana on sisäisessä oikeusjärjestyksessään määrittää toimivaltaiset tuomioistuimet ja antaa menettelysäännöt sellaisia oikeussuojakeinoja varten, joilla pyritään turvaamaan yhteisön oikeuteen perustuvat yksityisten oikeudet, kuitenkin siten, että nämä menettelysäännöt eivät saa olla epäedullisempia kuin ne, jotka koskevat samankaltaisia jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen perustuvia vaatimuksia (vastaavuusperiaate), eivätkä ne saa olla sellaisia, että yhteisön oikeusjärjestyksessä vahvistettujen oikeuksien käyttäminen on käytännössä mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa (tehokkuusperiaate) (yhdistetyt asiat C-430/93 ja C-431/93, van Schijndel ja van Veen, tuomio 14.12.1995, Kok. 1995, s. I-4705, 17 kohta ja asia C-129/00, komissio v. Italia, tuomio 9.12.2003, Kok. 2003, s. I-14637, 25 kohta).

29 Vastaavuusperiaatteeseen osalta ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että College van Beroep voor het bedrijfsleven on toimivaltainen ottamaan viran puolesta esiin perusteet, jotka koskevat oikeusjärjestyksen perusteita koskevien sääntöjen rikkomista; tällaisia sääntöjä ovat Alankomaiden oikeudessa hallintoelinten toimivaltaa ja itse tuomioistuimen toimivaltaa koskevat sekä tutkittavaksi ottamista koskevat säännöt. Kyseiset säännöt ovat kansallisten oikeudenkäyntien perusta, kun otetaan huomioon, että niissä määritetään edellytykset, joiden täytyessä viimeksi mainittuihin voidaan ryhtyä, sekä se, millä viranomaisilla on tältä osin toimivalta ratkaista yksityisten oikeuksien ja velvollisuuksien laajuus.

- 30 Nyt kysymyksessä olevilla direktiivin 85/115 säännöksillä ei ole yhteisön oikeusjärjestyksessä tähän verrattavissa olevaa asemaa. Niissä ei määritetä edellytyksiä, joiden täytyessä suu- ja sorkkataudin torjumiseen liittyviin oikeudenkäynteihin voidaan ryhtyä, eikä sitä, millä viranomaisilla on tältä osin toimivalta vahvistaa yksityisten oikeuksien ja velvollisuuksien laajuus.
- 31 Näitä säännöksiä ei siis voida pitää edellä mainittuja oikeusjärjestyksen perusteita koskevia kansallisia sääntöjä vastaavina. Näin ollen vastaavuusperiaatteen soveltaminen ei nyt käsiteltävänä olevissa asioissa merkitse, että ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen olisi ryhdyttävä viran puolesta tutkimaan kysymyksessä olevien hallinnollisten toimien laillisuutta direktiiviin 85/511 perustuvien perusteiden valossa.
- 32 Lisäksi vaikka kyseiset säännökset liittyvät kansanterveyden alaan, niihin on pääasioiden oikeudenkäynneissä vedottu pääasiallisesti sellaisten oikeussubjektien yksityisten etujen huomioon ottamiseksi, joihin suu- ja sorkkataudin torjumistoi-
menpiteet ovat vaikuttaneet.
- 33 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä seuraa, että tehokkuusperiaatetta sovellettaessa kaikkia tapauksia, joissa on kyse siitä, tekeekö kansallinen menettelysääntö yhteisön oikeudessa oikeussubjekteille vahvistettujen oikeuksien käyttämisen käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi, on tarkasteltava ottaen huomioon tämän säännön merkitys koko oikeudenkäynnin, sen kulun sekä sen erityispiirteiden kannalta eri kansallisissa oikeuselimissä. Tästä näkökulmasta on tarvittaessa syytä ottaa huomioon kansallisen tuomioistuinjärjestelmän perustana olevat periaatteet, joita ovat muun muassa puolustautumisoikeuksien suojaaminen, oikeusvarmuuden periaate sekä oikeudenkäynnin moitteeton kulku (ks. vastaavasti asia C-312/93, Peterbroeck, tuomio 14.12.1995, Kok. 1995, s. I-4599, 14 kohta ja em. yhdistetyt asiat van Schijndel ja van Veen, tuomion 19 kohta).

- 34 Edellä mainittuun asiassa van Schijndel ja van Veen annettuun tuomioon johtaneissa asioissa yhteisöjen tuomioistuin tutki sitä, oliko tehokkuusperiaatteen kanssa yhteensopiva sellainen kansallisen oikeuden periaate, jonka mukaan tuomioistuimen valtaa ottaa kansallisessa oikeudenkäynnissä viran puolesta esiin perusteita rajoitti tuomioistuimen velvollisuus pitäytyä riita-asian kohteessa ja perustaa päätöksensä sille esitettyihin tosiseikkoihin.
- 35 Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että tämä kansallisen tuomioistuimen toimivallan rajoitus perustuu periaatteeseen, jonka mukaan aloitteen tekeminen oikeudenkäynnissä on asianosaisten tehtävä, eikä tuomioistuin näin ollen voi toimia viran puolesta kuin poikkeuksellisissa tilanteissa yleisen edun sitä edellyttäessä. Tällä periaatteella suojataan puolustautumisoikeuksia ja turvataan menettelyn moitteeton kulku erityisesti välttämällä uusien perusteiden harkintaan liittyvät viiveet (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat van Schijndel ja van Veen, tuomion 21 kohta).
- 36 Yhteisöjen tuomioistuin katsoi edellä esitetyn perusteella, että tehokkuusperiaate ei ole esteenä sellaiselle kansalliselle säännökselle, joka estää kansallista tuomioistuinta ottamasta viran puolesta huomioon yhteisön oikeussääntöjen rikkomista koskevaa perustetta, jos tuomioistuimen olisi tutkiakseen tällaisen perusteen luovuttava sille kuuluvasta passiivisesta asemasta, koska sen pitäisi ylittää asianosaisten rajaaman riita-asian kohde ja nojautua muihin tosiseikkoihin ja olosuhteisiin kuin niihin, joihin asianosainen, jonka edun mukaista on soveltaa sanottuja oikeussääntöjä, on perustanut vaatimuksensa (ks. em. yhdistetyt asiat van Schijndel ja van Veen, tuomion 22 kohta).
- 37 Käsiteltävänä olevissa asioissa College van Beroep voor het bedrijfsleven katsoo, että siellä käytävä oikeudenkäynti ei eroa tältä osin edellä mainitussa asiassa van Schijndel ja van Veen kyseessä olleesta oikeudenkäynnistä. Erityisesti sellaisten perusteiden tutkiminen viran puolesta, joihin pääasian kantajat eivät ole vedonneet, ylittää sen käsiteltäväksi saatetun riita-asian rajat. Kyseiset kaksi oikeudenkäyntiä eroavat toisistaan vain siltä osin, että käsiteltävänä olevissa asioissa College van Beroep voor het bedrijfsleven ei toimi vain viimeisenä oikeusasteena, kuten mainittuun tuomioon johtaneessa asiassa, vaan ensimmäisenä ja viimeisenä oikeusasteena.

- 38 Tämä seikka ei kuitenkaan aseta pääasian asianosaisia erityiseen tilanteeseen, jonka vuoksi edellä mainitut periaatteet olisi kyseenalaistettava. Sen ei siis tulisi johtaa yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainitussa asiassa van Schijndel ja van Veen tekemästä päätelmästä poikkeavaan päätelmään. Kyseinen seikka ei vaikuta siihen, että edellisessä kohdassa mainitussa kontekstissa se, että ennakkoratkaisupyyntöön esittänyt tuomioistuin ottaa huomioon perusteita, joihin pääasian asianosaiset eivät ole vedonneet, voi – kuten mainittuun tuomioon johtaneessa asiassa katsottiin – loukata puolustautumisoikeuksia tai oikeudenkäynnin moitteetonta kulkua ja erityisesti johtaa uusien perusteiden harkintaan liittyviin viiveisiin.
- 39 Tätä tulosta ei aseta kyseenalaiseksi oikeuskäytäntö, joka seuraa edellä mainitussa asiassa Peterbroeck annetusta tuomiosta; asiassa C-126/97, Eco Swiss, 1.6.1999 annetusta tuomiosta (Kok. 1999, s. I-3055); yhdistetyissä asioissa C-240/98–C-244/98, Océano Grupo Editorial ja Salvat Editores, 27.6.2000 annetusta tuomiosta (Kok. 2000, s. I-4941); asiassa C-473/00, Cofidis, 21.11.2002 annetusta tuomiosta (Kok. 2002, s. I-10875) ja asiassa C-168/05, Mostaza Claro, 26.10.2006 annetusta tuomiosta (Kok. 2006, s. I-10421).
- 40 Edellä mainitulla oikeuskäytännöllä ei ole käsiteltävänä olevissa asioissa merkitystä. Yhtäältä sitä luonnehtivat kullekin asialle ominaiset seikat, jotka johtivat siihen, että pääasian kantajalla ei ollut mahdollisuutta vedota tehokkaasti siihen, että kansallinen sääntö oli yhteisön oikeuden vastainen (ks. em. asia Peterbroeck, tuomion 16 kohta ja sitä seuraavat kohdat). Toisaalta se on perusteltu tarpeella turvata kuluttajajosopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetussa neuvoston direktiivissä 93/13/ETY (EYVL L 95, s. 29) tarkoitettu tehokas kuluttajansuoja (ks. em. yhdistetyt asiat Océano Grupo Editorial ja Salvat Editores, tuomion 26 kohta; em. asia Cofidis, tuomion 33 kohta ja em. asia Mostaza Claro, tuomion 29 kohta). Siihen ei myöskään voida tehokkaasti vedota tarkasteltaessa tehokkuusperiaatteen loukkaamista, kun otetaan huomioon, että siinä arvioidaan kansalliseen oikeuteen perustuvien ja yhteisön oikeuteen perustuvien perusteiden kohtelun vastaavuutta (ks. em. asia Eco Swiss, tuomion 37 kohta).
- 41 Edellä esitetystä seuraa, että tehokkuusperiaate ei pääasioissa kysymyksessä olevan kaltaisissa asioissa velvoita kansallisia tuomioistuinta ottamaan esiin viran puolesta

yhteisön oikeuden säännökseen tai määräykseen perustuvaa perustetta – riippumatta säännöksen tai määräyksen merkityksestä yhteisön oikeusjärjestelmässä –, kun asianosaisille annetaan tosiasiallinen mahdollisuus vedota yhteisön oikeuteen pohjautuvaan perusteeseen kansallisessa tuomioistuimessa. Koska pääasian kantajilla on ollut tosiasiallinen mahdollisuus ottaa esiin direktiiviin 85/511 perustuvia perusteita, tehokkuusperiaate ei velvoita ennakkoratkaisupyynnön esittänyttä tuomioistuinta tutkimaan viran puolesta kyseisen direktiivin 11 ja 13 artiklaan perustuvaa perustetta.

- 42 Edellä esitetty huomioon ottaen ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että pääasioissa kysymyksessä olevan kaltaisessa oikeudenkäynnissä yhteisön oikeus ei velvoita kansallista tuomioistuinta ottamaan viran puolesta esiin yhteisön oikeuden säännösten ja määräysten rikkomista koskevaa perustetta, koska vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteet eivät tätä edellytä.

Muut kysymykset

- 43 Kun otetaan huomioon ensimmäiseen kysymykseen annettu vastaus, ei ole tarpeen vastata muihin kysymyksiin, jotka on esitetty vain sen varalta, että ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen olisi otettava viran puolesta huomioon perusteet, joihin pääasian kantajat eivät ole vedonneet.

Oikeudenkäyntikulut

- 44 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asiat seuraavasti:

Pääasioissa kysymyksessä olevan kaltaisessa oikeudenkäynnissä yhteisön oikeus ei velvoita kansallista tuomioistuinta ottamaan viran puolesta esiin yhteisön oikeuden säännösten ja määräysten rikkomista koskevaa perustetta, koska vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteet eivät tätä edellytä.

Allekirjoitukset

